

Avdelningen för hälso- och sjukvårdsstyrning

Koncernkontoret

BESLUT

Process	Hälso- och sjukvård	Godkänt datum	2025-08-25
Skapad av	Sigrid Kulneff	Version	1.0
Godkänd av	Martin Engström	Ärendenummer	2025-0001995
Gäller för	Avdelningen för hälso- och sjukvårdsstyrning	Gäller fr.o.m.	2025-08-25
		Gäller t.o.m.	TV

Ramverk för personcentrerad vård Region Skåne

A blue ink signature of Martin Engström.

Martin Engström

Hälso- och sjukvårdsdirektör

Innehåll

Inledning	3
Syfte med ramverket	3
Definitioner och beskrivning av personcentrerad vård (PCV)	4
Ramverk för personcentrerad vård.....	5
Personcentrerade arbetssätt	6
Organisationsnivå.....	7
Ledningsnivå.....	8
Vårdsnivå.....	10
Användning av ramverket.....	13
Referenser.....	14
Ordlista	16

Inledning

Syfte med ramverket

Värdet av hälso- och sjukvårdens tjänster uppstår hos den som är patient. Målsättningen om att öka individens delaktighet i hälso- och sjukvården är tydligt uttryckt i lagstiftningen. Vården ska bygga på respekt för självbestämmande och integritet och ska så långt det är möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten [hälso och sjukvårdslagen 1982]. Patientlagen (2014:821) instiftades särskilt för att stärka och tydliggöra patientens ställning och att främja integritet, självbestämmande och delaktighet.

I hela landet pågår arbete med att ställa om hälso- och sjukvården till god och nära vård. Omställningen syftar till att vården i högre grad organiseras och bedrivs med utgångspunkt från patientens behov och förutsättningar, det vill säga en mer personcentrerad vård. I Region Skåne finns omställningsarbetet uttryckt i mål och strategi för färdplan, Framtidens hälsosystem (FHS) som beslutades av Regionfullmäktige 2020. Här beskrivs de förflyttningar som behöver göras, inom Region Skåne och tillsammans med andra, för att möta kommande samhällsförändringar.

Personcentrerad vård lyfts fram som huvudsaklig viljeinriktning med syfte att

- hälso- och sjukvård ska utgå från individens behov och möjliggöra för patienter att vara medskapare.
- patienten ska mötas utifrån ett helhetsperspektiv med samordning i alla insatser och initiativ.
- metoder ska vara evidensbaserade utifrån tydliga prioriteringar och förbättras kontinuerligt.

med målbild att

- personen i sin livssituation är den viktigaste aktören i hälsosystemet.
- personens berättelse, behov och förmågor styr vårt förhållningssätt för att uppnå en jämlik hälsa och vård.

- hälsosystemet baseras på hur personen och professionen skapar värde tillsammans.
- invånaren är en medskapare i prioriteringar och förbättringar på alla nivåer i framtidens hälsosystem genom inkludering och representation av invånarens perspektiv på olika sätt på alla nivåer.

För att uppnå detta behöver hälso- och sjukvården arbeta genomgående med personcentrerad vård som förhållningssätt och arbetssätt. Patientens och närståendes delaktighet är en grundläggande förutsättning för god och säker vård.

Med syfte att stärka och möjliggöra att hälso- och sjukvård bedrivs och utvecklas i enlighet med ovanstående, lagar, regelverk har detta ramverk för personcentrerad vård (PCV) tagits fram med avsikt att förtydliga det förhållningssätt som ligger till grund för personcentrerad vård. Det syftar även till att ge vägledning för tillämpning på flera organisatoriska områden som tydliggör arbetssätt, processer och ansvar som stödjer utvecklingen mot personcentrerad vård.

Definitioner och beskrivning av personcentrerad vård (PCV)

Representanter för regioner och universitet i Sverige har tagit fram standarden *Minimikrav för personcentrerad vård (SVENSK STANDARD · SS-E17398:2020)* som definierar minimikrav för personcentrerad vård och Patientdelaktighet i hälso- och sjukvård. En övergripande definition av PCV i standarden är:

Personcentrerad vård (PCV) är ett förhållningssätt och arbetssätt där patienter deltar aktivt i sin vård, sin egenvård och i beslutsprocessen. Personcentrerad vård innebär en delad förståelse och överenskommelse om:

1. vad som verkligen är viktigt för patienten, för att fastställa mål som inbegriper vad hälsa och livskvalitet betyder för den enskilde personen, den professionella bedömningen och

riktlinjer för vård som omfattar evidensbaserad vård och nationella/lokala rutiner.

PCV är ett begrepp som vilar på flera idétraditioner och teoretiska perspektiv som har sitt ursprung i olika discipliner. PCV är en rättighet och baseras på en handlingsetik med utgångspunkt i vad som är viktigast för varje enskild individ i varje unik situation. En strävan efter det bästa för varje person som anpassas efter den våldsökandes behov. Detta blir ett sätt att säkerställa jämlik vård som utgår från alla människors lika värde och en strävan efter att det som är bäst för varje enskild individ i varje unik situation. PCV är ett mål i sig och ett medel för att uppnå värden så som högre kvalitet eller effektivitet. PCV är ett sätt att uppnå en vård där man säkrar att värde skapas för patienten i alla delar av vårdprocessen – innan, under och efter ett vårdmöte.

Ramverk för personcentrerad vård

För att värden ska få ett större värde för patienter behöver personcentrering genomföra arbete på organisationsnivå, ledningsnivå och vårdnivå. Nedan beskrivs dessa nivåer utifrån funktionerna – medarbetare som arbetar övergripande i organisationen med att tydliggöra regionens styrning, medarbetare som har en chefs- och/eller ledningsfunktion att stödja medarbetare i verksamhet och medarbetare som har patient- och närstående kontakt. Det innebär att flera nivåer kan vara aktuella för en och samma medarbetare. Nedan beskrivs varje nivå punktvis. Ramverket anger inriktningen för hur Region Skåne ska bedriva arbetet mot en mer personcentrerad vård. Med utgångspunkt i ramverket behöver varje verksamhet identifiera förbättringsmöjligheter, sätta mål och följa upp med ramverket som stöd.

Personcentrerade arbetssätt

Organisationsnivå	Ledningsnivå	Vårdsnivå
1. Fokusera på delaktighet	1. Möjliggöra partnerskap	1. Etablera partnerskap
2. Underlätta samverkan och kommunikation	2. Underlätta att vården bygger på patientens berättelse	2. Arbeta med patientens berättelse som utgångspunkt
3. Driva dokumentation och digitalisering	3. Underlätta dokumentation och framtagande av vårdplaner med patienten i fokus	3. Dokumentera patientens berättelse och vårdplan
4. Driva utveckling av den personcentrerade vården	4. Utveckla vården utifrån patientdelaktighet	4. Samarbeta med andra yrkesgrupper genom interprofessionellt teamarbete
5. Främja kontinuerligt lärande	5. Främja kontinuerligt lärande	5. Utvärdera och följa upp vårdplanen tillsammans med patienten

Organisationsnivå

Medarbetare som arbetar övergripande i organisationen är med att tydliggöra regionens styrning. Organisationens vision, mål och värderingar fyller en viktig funktion när det gäller att systematiskt skapa förutsättningar för medarbetare att arbeta personcentrerat så att centrala värden för invånaren kan tas tillvara. Region Skåne ska organiseras för att stödja personcentrerade arbetssätt, förstärka dem och undanröja hinder som begränsar.

1. Fokusera på delaktighet

Innebär att se patienten i Region Skåne som en aktiv part i vårdens utformning och skapa förutsättningar för delaktighet, trygghet och kontinuitet. Organisationen anpassar vården för att möta invånarnas behov på olika sätt, baserat på deras individuella behov och livssituation, samt säkerställer att miljön främjar delaktighet och möjliggör ett interprofessionellt teamarbete där patienten är en medskapare.

2. Underlätta samverkan och kommunikation

Strukturer och processer såsom tydliga rutiner för patientmedverkan och samverkan behöver finnas på plats. Region Skåne främjar samarbete både inom och utanför den egna verksamheten så att vårdens alla aktiviteter organiseras som en väl fungerande helhet utifrån invånarens och patientens perspektiv.

3. Driva utveckling av dokumentation och digitalisering

Dokumentationssystemen vilar på en personscentrad grund och dokumentationen stödjer ett partnerskap mellan patienten och vårdgivaren. Organisationen skapar förutsättningar för att utveckla digitala stöd och verktyg för egenmonitorering och kunskapsstöd för att på så sätt främja partnerskap och patientens lärande, vilket i sin tur underlättar delaktighet och oberoende.

4. Driva utveckling av personcentrerad vård

Det innebär att det i Region Skåne finns etablerade strukturer och styrdokument som utgår ifrån patienters verkliga behov samt utvecklade stöd för egenvård, och att patientperspektivet integreras i tjänsteutveckling.

Regionen mäter och utvärderar personcentrerad vård för att säkerställa att den är av god kvalitet.

Det innebär också att ett systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete med invånare som jämbördiga resurser nyttjas för kontinuerlig utvärdering av patientrapporterade mätningar och kvalitetsindikatorer.

5. Främja kontinuerligt lärande om personcentrerad vård

Säkerställer att alla som arbetar i Region Skåne har kunskap om vad personcentrerade arbetssätt innebär och agerar föredömen för detta. Organisationen arbetar även för en samsyn, som främjar lärande och spridning av goda exempel.

Ledningsnivå

Medarbetare som har en chefs- och/eller ledningsfunktion ska stödja medarbetare i verksamhet att arbeta personcentrerat. Chefer ansvarar för att skapa förutsättningar för personcentrerad vård genom att driva kunskapsutveckling, förbättringsarbete och att utveckla rutiner som stödjer personcentrerade arbetssätt samt följa upp dessa.

1. Möjliggöra partnerskap

Partnerskapet mellan patient och vårdpersonal är centralt i personcentrerad vård. Det är viktigt att det finns möjlighet för upprättandet av partnerskap. Vården bör planeras på ett sätt så partnerskap möjliggörs genom till exempel att ta hänsyn till individens behov så som språkbarriärer eller funktionsnedsättningar.

2. Underlätta att vården bygger på patientens berättelse

Det är avgörande att vårdpersonal som möter patienter har förutsättningar för att ta del av deras berättelse. Det kan till exempel handla om att de har tid att utforska relevanta delar av berättelsen och att de kan använda en samtalsmetodik som bygger på lyssnande och på dialog. Berättelsen ska även kunna delas i ett interprofessionellt team på ett sätt som tar hänsyn till integritet och till sekretess.

3. Underlätta dokumentation och framtagande av vårdplaner med patienter i fokus

Här är det viktigt att det finns rutiner för att göra professionella bedömningar och för upprättandet av en individuell vårdplan utifrån patienters berättelse. Vårdplanen ska även följas upp tillsammans med patienten. Kvalitetsgranskning av verksamhetens vårdplaner bör ske regelbundet.

4. Utveckla vården utifrån patientdelaktighet

Det är viktigt att ha patienters upplevelser i fokus och driva värdeskapande medverkan. Vården ska utvecklas utifrån individens upplevelser, genom utvärderingar med personcentrerade indikatorer. Patienter ska även involveras i verksamhetsutveckling och förbättringsarbete.

5. Främja kontinuerligt lärande

Här är det viktigt att skapa förutsättningar för medarbetares lärande och kompetensutveckling om personcentrerad vård. Det finns många sätt att stärka lärandet. Kunskapsspridning och reflektion i medarbetargrupper är avgörande.

Vårdnivå

När förutsättningar för personcentrerad vård finns på lednings- och organisationsnivå kan personcentrerade arbetssätt lättare användas för att nå personcentrering där vården sker närmast patienterna. Medarbetare i hälso- och sjukvården arbetar personcentrerat genom att bygga relation och samverka med de som möter oss. Det innebär att lyssna på patientens berättelse, dokumentera vårdplanen och arbeta i partnerskap. För att detta ska fungera i praktiken behöver vårdstrukturen stödja arbetsmiljö, utbildning och samordning. På så sätt blir vården inte bara medicinskt korrekt utan också patientsäker, respektfull, personanpassad och i linje med patienternas egna värderingar och mål, och patienten blir en aktiv och jämlik part i sin egen vård.

1. Etablera partnerskap med patienterna

Att etablera partnerskap mellan vårdpersonal och patient är centralt i personcentrerad vård. Det handlar om att skapa kommunikation så att patienten är en aktiv partner i beslut om sin vård, känner sig bekräftad och tagen på allvar. Som medarbetare i vården behövs lyhördhet för individuella erfarenheter, behov, resurser och mål samt bemötande med empati och respekt. Egenvård, och delat ansvar är viktiga delar i partnerskapet. Genom att identifiera behov, sätta upp mål och ha en öppen dialog skapas en vårdmiljö där patienten kan känna sig delaktig i sin egen hälsa efter förutsättning. Tillsammans i vårdteamet och med patienten skräddarsys vården för att uppnå bästa resultat och långsiktigt välbefinnande. Strävan efter maximal relationskontinuitet ska vara utgångspunkten i samtliga vårdrelationer.

2. Arbeta med patientens berättelse som utgångspunkt

Patientberättelsen är ett verktyg för att förstå patientens individuella erfarenheter, behov och värderingar. Vårdpersonalen behöver aktivt lyssna på patientens berättelse, inte bara kring medicinska fakta utan även om livssituation, upplevelse av sjukdom, sociala kontext och mål med vården. Detta hjälper till att

skapa en helhetssyn och styr insatserna mot att möta unika behov. Genom att ge patienten möjlighet att dela sin berättelse, stärks dennes känsla av att vara sedd och hörd vilket i sin tur främjar en mer effektiv vårdprocess.

3. Dokumentera patientens berättelse och vårdplan

Effektiv och korrekt dokumentation är avgörande för att säkerställa kontinuitet i vården och att patientens berättelse och behov beaktas i alla faser av vårdprocessen. Vårdpersonalen ska dokumentera patientens berättelse och de beslut som fattas tillsammans på ett sätt som är tydligt och tillgängligt för hela det interprofessionella vårdteamet där även patienten ingår. Det är viktigt att dokumentationen inte bara är en teknisk process utan också ett verktyg för att upprätthålla en transparent kommunikation mellan alla professioner i vården. Genom att noggrant och respektfullt dokumentera patientens perspektiv säkerställs att vårdteamet har en gemensam förståelse för dennes behov vilket förbättrar samordningen och kvaliteten på vården.

4. Samarbeta med andra yrkesgrupper genom interprofessionellt teamarbete

För att uppnå ett verkligt partnerskap och säkerställa en sammanhållen vårdplan förutsätter det att all relevant information om patienternas berättelse och behov delas effektivt inom vårdteamet, med hänsyn tagen till individens önskan om sekretess.

Alla för patienten inblandade vårdgivare, olika professioner, behöver samarbeta för att skapa och behålla en gemensam förståelse för individens situation och behandlingsmål. Detta samarbete främjar en helhetssyn på individen och dennes personliga situation och erfarenheter, och gör det möjligt att anpassa vården efter individuella behov och preferenser. Genom kontinuerlig och systematisk kommunikation säkerställs att vårdteamet är överens om vårdriktningen och att patienten får en sammanhängande och koordinerad vård.

5. Utvärdera och följa upp vårdplanen tillsammans

För att säkerställa att vården förblir personcentrerad är det viktigt att kontinuerligt utvärdera vårdplanen i samråd med patienten. Detta innebär att reflektera över vad som fungerar bra och vad som behöver ändras, baserat på både medicinska resultat och individens upplevelse och preferenser.

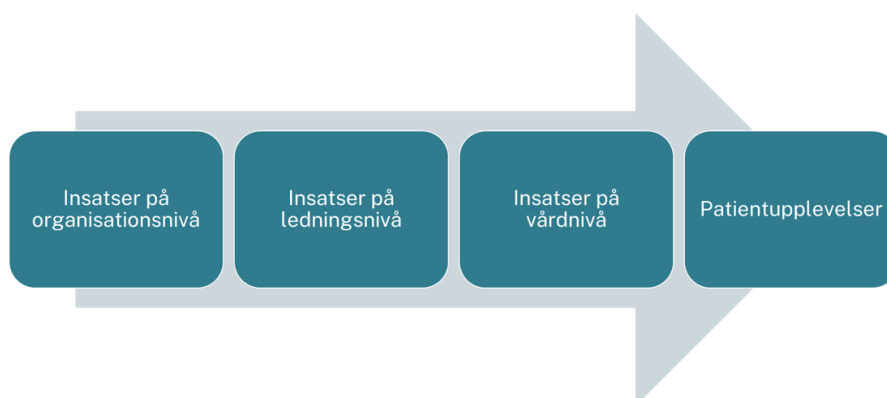
Genom samarbete kan eventuella förändringar snabbt identifieras och justeras i vårdplanen, vilket leder till en mer flexibel och anpassningsbar vårdprocess.

Användning av ramverket

Sammanfattningsvis är syftet med personcentrerad vård att skapa en känsla av trygghet och av att bli tagen på allvar samt att uppnå det bästa för var och en av de som söker sjukvård. Personcentrerad vård bygger på en handlingsetik som ska genomsyra alla nivåer av vården.

Personcentrerad vård möjliggörs när hälso- och sjukvården samverkar, både inom och med andra organisationer. För att skapa personcentrerad vård är det även viktigt att leda och etablera strukturer och skapa hållbara förutsättningar för kontinuitet och delaktighet på organisations- och ledningsnivå. I det interprofessionella teamet behöver medarbetarna arbeta tillsammans med patienten i partnerskap, med patientberättelse och dokumentation utifrån individuella behov och förutsättningar för hälsa. Insatserna ska skapa värde för patienten och de bör följas upp och mätas utifrån dennes behov och upplevelse. Personcentrerad vård kräver kunskap och därför är goda lärandemiljöer en viktig aspekt inom hälso- och sjukvården.

Personcentrerad vård – vård som har värde för patienten

Referenser

- Agera för säker vård, Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet 2025–2030 Hämtad från Socialstyrelsen 2025. [Agera för säker vård](#)
- Astrup, V., & Astrup Nielsen, R. (2024). Riv servicefabrikerna.
- Bergman, B., & Levsjö, K. (2020). Kvalitet, från behov till användning.
- Ekman, I. (2020). Personcentrering inom hälso- och sjukvård (2:a uppl.). Liber. ISBN 9789147129676
- Fördjupningsgranskning. (2024). Framtidens hälsosystem Delgranskning 3. Hämtad 2025 [Fördjupningsgranskning Framtidens hälsosystem delgranskning 3](#)
- GPCC Centre for Person-centred Care. Hämtad 2025 från <https://www.gpcc.gu.se/>
- Göteborgs Universitet. Helle Wijk. Hämtad 2025 från <https://www.gu.se/om-universitetet/personal/helle.wijk>
- Hälso- och sjukvårdslag (SFS 1982:763). (1982). Socialdepartementet. Hämtad 2025 från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso--och-sjukvardslag-1982763_sfs-1982-763
- Koivisto, M-L. (2017). Förändring som utmanar maktstrukturer. Läkartidningen, 41/2017. Hämtad 2025 från <https://lakartidningen.se/aktuellt/nyheter/2017/10/forandring-som-utmanar-maktstrukturer/>
- Kunskapsguiden. Personcentrering. Hämtad 2025 från <https://www.kunskapsguiden.se/personcentrering/>
- Myndigheten för vård- och omsorgsanalys. (2019). Personcentrerad vård – en kärnkompetens för god och säker vård. Hämtad 2025 från https://www.vardanalys.se/wp-content/uploads/2019/02/personcentrerad-varld-2019_digital.pdf

Patientlag (SFS 2014:821). (2014). Socialdepartementet. Hämtad 2025 från https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientlag-2014821_sfs-2014-821

Socialstyrelsen. Startside. Hämtad 2025 från <https://www.socialstyrelsen.se/>

Standarden för personcentrerad vård. (2020). Standardutveckling - Patientdelaktighet i personcentrerad vård SIS/TK 602. Hämtad 2025 från <https://www.sis.se/standarder/standardutveckling/patientdelaktighet-i-personcentrerad-var-d-sistk-602/>

Svensk sjuksköterskeförening, Svenska Läkaresällskapet, & Dietisternas Riksförbund. (2019). Personcentrerad vård – en kärnkompetens för god och säker vård. Hämtad 2025 från https://www.vardanalys.se/wp-content/uploads/2019/02/personcentrerad-var-d-2019_digital.pdf

Sveriges kommuner och regioner. Personcentrerat förhållningssätt. Hämtad 2025 från <https://www.skr.se/personcentreratforhallningssatt>

Vårdanalys. (2018). Från mottagare till medskapare. Rapport 2018:8. Hämtad 2025 från <https://www.vardanalys.se/wp-content/uploads/2018/11/Rapport-2018-08-Fran-mottagare-till-medskapare.pdf>

Vårdhandboken. (År). Personcentrerad vård. Hämtad 2025 från <https://www.vardhandboken.se/personcentrerad-var-d/>

Ordlista

Patient

Ordet patient som begrepp är en person som söker eller tar emot vård vilket kan definieras som en person som har en relation med en vårdinrättning. Det kan ibland även benämnas som exempelvis klient, brukare eller boende, oftast kopplat till verksamhetens organisation och inriktning.

Personcentrering

Personcentrering är ett etiskt förhållningssätt som innebär att se och respektera varje individ som en unik person med egna behov, resurser och önskemål. Den personcentrerade etiken tar hänsyn till hela människan – inte ett smalt fokus på dess sjukdom eller symptom, utan också personens förmågor, vilja, hälsa, välbefinnande, sociala och kulturella sammanhang samt att skapa en jämlik relation mellan vårdgivare och patient.

Personcentrerade arbetssätt

Personcentrerat arbetssätt beskriver sätt att arbeta som leder till personcentrerad vård. Det bygger på partnerskap mellan patient och vårdpersonal, där båda parter kunskap och erfarenheter tas tillvara. Detta arbetssätt fokuserar på att skapa en trygg och meningsfull vårdupplevelse för patienten.

Personcentrerad vård

Personcentrerad vård strävar efter att jämna ut maktobalansen eftersom vården är ojämlik relaterat till det trefaldiga underläget. Fokus är att se patienten som en hel person, med alla sina unika egenskaper, behov och önskemål.

Personcentrerad vård utgår ifrån patientens upplevelse och att patienten ses som en partner i vården.

Partnerskap

Att skapa en jämlik relation mellan patienten och vårdpersonalen. Detta partnerskap bygger på ömsesidig respekt för varandras kunskap: patientens erfarenheter av att leva med sjukdom och vårdpersonalens medicinska och omvårdnadskompetensen.

Medarbetare

Medarbetare är en person som arbetar inom hälso- och sjukvårdssektorn och bidrar till hälso-och sjukvård. Medarbetarens roll kan variera från direkt patientvård till stödjande och administrativa funktioner i Region Skåne.

Organisation

Hälso- och sjukvårdsorganisation är en strukturerad enhet som levererar hälso- och sjukvårdstjänster. Det kan vara beslutande organisationer, som fattar beslut om riktlinjer, budget och strategi; ansvariga organisationer, som har övergripande ansvar för genomförandet av vårdaktiviteter och att vården uppfyller lagstadgade krav samt utförande organisationer, som utför vårdinsatser och tillhandahåller tjänster till patienter.

Chefs- och/eller ledningsfunktion

En chefs- och/eller ledningsfunktion åstadkommer inriktning och samordning av hälso- och sjukvårdens insatser i syfte att uppnå uppställda mål. De ska stödja medarbetare i verksamhet att arbeta personcentrerat. Chefer har ett ansvar att skapa förutsättningar för personcentrerad vård genom att driva kunskapsutveckling, förbättringsarbete och att utveckla rutiner som stödjer personcentrerade arbetssätt.

Invånare

En invånare är en person som bor i ett specifikt geografiskt område, såsom en stad, kommun, region eller land. Invånare kan vara medborgare eller personer med annan legal status som har sin bostad och lever sitt dagliga liv inom detta område.

Vårdteam

Grupp av samverkande hälso- och sjukvårdspersonal med olika kompetenser och med uppgift att svara för hälso- och sjukvård eller behandling av enskild eller grupp patienter, ofta tillsammans med patienten och ibland inom flera olika organisationer. I teamet finns en ömsesidig förståelse för situationen som bidrar till gemensamma beslut och samordnar arbetet mot det gemensamma målet.

Interprofessionellt team

Ett team är en arbetsgrupp bestående av medlemmar från olika professioner, inklusive patienten, som behandlar och koordinerar vård och rehabilitering. Teamet lär med, om och av varandra och har gemensamt ansvar för syfte, tillvägagångssätt och mål.

Relationskontinuitet

Innebär att en patient har en fortgående vårdrelation med samma vårdpersonal över tid. Detta för att öka trygghet, förtroende och tillit mellan patient och vårdgivare. Det har även visat sig leda till exempelvis färre sjukhusinläggningar, högre kvalitet och effektivitet i vården.